

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Sžo/46/2014
Identifikačné číslo spisu:	5013200936
Dátum vydania rozhodnutia:	27.10.2015
Meno a priezvisko:	JUDr., Ing. Miroslav Gavalec
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:5013200936.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedu senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD. a členov senátu JUDr. Igora Belka a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., v právnej veci žalobcu: J. U., nar. XX.XX.XXXX, zast.: J. U., opatrovníkom, obaja bytom C. č. XX, O., zast.: Mgr. Martinou Chorváthovou, advokátkou so sídlom advokátskej kancelárie A. Kmeť a č. 28, Martin, proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, pracovisko Žilina s adresou J.M. Hurbana č. 16, Žilina, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo dňa 25. marca 2014 č. k. 20S/117/2013-34, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 25. marca 2014 č. k. 20S/117/2013-34 p o t v r d z u j e .

Žalovaný je povinný do 30 dní od doručenia rozsudku zaplatiť žalobcovi na účet jeho právnej zástupkyne náhradu trov konania vo výške 69,91€ z titulu trov právneho zastúpenia.

Odôvodnenie

I.

Konanie na správnom orgáne

1. Rozhodnutím č. j.: UPS/US7/GRPRZAPPK/BEZ/2013/17876 z 10.09.2013 (ďalej na účely rozsudku len „napadnuté rozhodnutie“ - č. l. 16) žalovaný ako odvolací správny orgán podľa § 4 ods. 6 písm. c) a § 6 zákona č. 453/2003 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v zmysle § 51 písm. b) zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej na účely rozsudku len „zák. č. 447/2008 Z. z.“) a § 59 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej na účely rozsudku len „Správny poriadok“) potvrdil odvolaním napadnuté rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Martin, odboru sociálnych vecí a rodiny č. B/2013/13146/KOM zo 04.06.2013 (ďalej na účely rozsudku len „prvostupňové rozhodnutie“, resp. „prvostupňový orgán“ - č. l. 12) vo veci odňatia podľa § 22 ods. 1 a § 45 ods. 3 zák. č. 447/2008 Z. z. peňažného príspevku na osobnú asistenciu, ktorý

poberal žalobca a jeho výplatu od 01.06.2013 zastavil.

Podľa § 22 ods. 1 zák. č. 447/2008 Z.z. v znení relevantnom pre prejednávajúcu vec fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá je podľa komplexného posudku vypracovaného podľa § 15 ods. 1 odkázaná na osobnú asistenciu, možno poskytovať peňažný príspevok na osobnú asistenciu, ak sa osobná asistencia vykonáva pri činnostiach uvedených v prílohe č. 4.

Podľa § 45 ods. 3 zák. č. 447/2008 Z. z. v citovanom znení opakovaný peňažný príspevok na kompenzáciu sa odníme, jeho výplata sa zastaví alebo jeho výška sa zvýši alebo zníži, ak sa zmenia skutočnosti rozhodujúce na trvanie nároku na opakovaný peňažný príspevok na kompenzáciu alebo na jeho výplatu. Ak sa zmenia rozhodujúce skutočnosti v priebehu kalendárneho mesiaca a za časť mesiaca patrí opakovaný peňažný príspevok na kompenzáciu vo vyššej výške, vyplátí sa opakovaný peňažný príspevok na kompenzáciu vo vyššej výške za celý kalendárny mesiac.

2. Žalovaný v odôvodnení uviedol, že na základe žiadosti o posúdenie zdravotného stavu na účely peňažného príspevku na kúpu osobného motorového vozidla prvostupňový orgán posúdil zdravotné postihnutie žalobcu a vydal 15.05.2013 komplexný posudok, kde sa vyjadril aj ku kompenzácii sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia v oblasti sebaobsluhy.

Podľa komplexného posudku bola žalobcovi stanovená miera funkčnej poruchy na 60 % a uvedenú formu kompenzácie sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia prvostupňový orgán neodporučil.

3. Ďalej v napadnutom rozhodnutí bolo uvedené, že žalobcovi bol v roku 2011 navrhnutý peňažný príspevok na osobnú asistenciu. Od tohto obdobia došlo u žalobcu k zhoršeniu zdravotného stavu, ktoré sa týka najmä porúch správania. Je afektívne labilný, má impulzívne prvky v správaní, zlyháva v bežných sociálnych situáciách. V poslednom období došlo aj k redukcii záujmov. Chápe len jednotlivé časovo-dejové následnosti, nedokáže predvídať dôsledky vlastného správania a konania, nevie v špecifických prípadoch prispôbiť svoje prejavy meniacemu kontextu. Myslenie je rigidné, je oslabená úsudková činnosť. Má nedostatočné seba regulačné schopnosti, je zvýšené riziko psychickej dekompenzácie.

Podľa vyjadrení posudkového lekára by osobná asistencia neplnila svoj účel v zmysle § 20 ods. 2 zák. č. 447/2008 Z. z. pri podpore nezávislosti, vykonávaní pracovných, vzdelávacích a voľno-časových aktivít. Vykonávanie týchto aktivít je otázne aj z dôvodu narušenia kontaktu s realitou, došlo k plošnému zníženiu intelektových schopností v porovnaní s lekáorskými vyšetreniami v roku 2011. Na základe uvedeného nie je možné ďalej sociálne dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia kompenzovať peňažným príspevkom na osobnú asistenciu.

Podľa § 20 ods. 2 zák. č. 447/2008 Z. z. v citovanom znení účelom osobnej asistencie je aktivizácia, podpora sociálneho začlenenia fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím a podpora jej nezávislosti a možnosti rozhodovať sa a ovplyvňovať plnenie rodinných rolí, vykonávanie pracovných aktivít, vzdelávacích aktivít a voľnočasových aktivít.

4. Na základe odvolania opatrovníčky žalobcu pani J. U. žalovaný v napadnutom rozhodnutí uviedol, že v rámci odvolacieho konania dňa 22.08.2013 s podkladom v lekárskom posudku z 19.08.2013 bol vydaný ďalší komplexný posudok (ďalej tiež pre účely rozsudku „súčasný komplexný posudok“ - č. I. 14), ktorý prehodnotil zdravotný stav žalobcu podľa aktuálneho lekárskeho nálezu a predložených lekárskeho vyšetrení.

5. V zmysle uvedeného lekárskeho posudku miera funkčnej poruchy žalobcu je 60 % podľa prílohy č. 3 časti IV. bodu 2 písm. c) zák. č. 447/2008 Z. z. Z medicínskeho hľadiska ide o poruchy osobnosti, správania, intelektu a komunikácie - pervazívnu vývojovú poruchu - vysoko funkčný autizmus. Žalobca je v stálej dispenzárnej starostlivosti neurologickej, psychiatrickej a psychologickej ambulancie. Aktuálne intelektové schopnosti sú v pásme ľahkej duševnej zaostalosti s prejavmi afektívnej instability. Mobilita je zachovaná, postoj a chôdza v norme, vyžaduje sprievod inej fyzickej osoby. Orientácia je dostatočná len v známom prostredí, komunikácia je verbálne oslabená so zlyhávaním v sociálnych interakciách a bežných sociálnych situáciách.

U žalobcu došlo k zhoršeniu zdravotného stavu. Vyžaduje dohľad inej fyzickej osoby pri bežných činnostiach. Nie je odkázaný na osobnú asistenciu, ale na opatrovanie inou fyzickou osobou podľa § 49

ods. 12 zákona č. 448/2008 Z. z., lebo nie je schopný samostatne plánovať a rozhodovať o svojich aktivitách. Osobnou asistenciou by sa nedosiahol účel osobnej asistencie stanovený v § 20 ods. 2 zákona č. 447/2008 Z. z. Zároveň poukázal na § 14 ods. 3 zák. č. 447/2008 Z. z.

Podľa § 14 ods. 3 zák. č. 447/2008 Z. z. v citovanom znení fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím je odkázaná na osobnú asistenciu, ak je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby pri činnostiach uvedených v prílohe č. 4 a osobnou asistenciou sa dosiahne účel ustanovený v § 20 ods. 2.

II.

Konanie na prvostupňovom súde

A)

6. Proti tomuto rozhodnutiu žalobca v zastúpení opatrovníčky prostredníctvom právnej zástupkyne podal na Krajský súd v Žiline žalobu zo dňa 18.10.2013.

7. Žalobca namietal, že v pôvodnom komplexnom posudku zo dňa 21.06.2011, na základe ktorého bol žalobcovi priznaný peňažný príspevok na osobnú asistenciu, sa uvádza miera funkčnej poruchy 100 % a diagnóza vysoko funkčný autizmus. Podľa súčasného komplexného posudku pri nezmenenom zdravotnom stave a rovnakej diagnóze, t. j. vysoko funkčný autizmus, avšak osobná asistencia by už neplnila svoj účel, nakoľko údajne osoba musí vedieť plánovať a organizovať svoj čas. Takýto postup sa žalobcovi javí ako účelový a nehl'adiaci na záujmy dotknutej osoby.

Pritom osobná asistencia žalobcovi napomáhala pri začleňovaní sa do spoločnosti, nakoľko žalobca má veľa záujmov a záľub, vníma okolie i ostatných ľudí, ale pre neho je niekedy sťažená komunikácia s okolím a v tomto mu vhodný asistent môže pomôcť, rovnako, ako mu môže pomôcť i pri niektorých samoobslužných činnostiach, ako to uviedol i pôvodný posudok z 21.06.2011.

8. Podľa žalobcu posudkový lekár vyšetrenia nevyhodnotil ako komplexný celok, ale vybral útržkovité hodnotenia, a to hlavne z vyšetrenia v Súkromnom centre špeciálno-pedagogického poradenstva Žilina. Tu bolo skonštatované, že v poslednom období došlo k zhoršeniu jeho psychického stavu, akoby si uvedomoval svoju odlišnosť, čo je sprevádzané záchvatmi zlosti alebo rôznymi stereotypmi. Táto veta je vytrhnutá z kontextu celkového vyšetrenia, ktoré záverom uvádza, že pre J. U. je vhodné pokračovať v psychoterapii zameranej na zlepšenie orientácie v sociálnom prostredí, v čo najväčšej miere využívať služby osobného asistenta, zamerať sa na zvýšenie sebavnímania a sebavedomia a podporovať jeho záujmy a voľno-časové aktivity a zmysluplné využívanie voľného času. Jedná sa tiež o osobu, ktorá navštevuje špeciálne pedagogické zariadenie, teda potrebuje doprovod asistenta i do školského zariadenia.

Tiež poukázal na vyšetrenie PhDr. G. V., ktorá konštatuje, že stav žalobcu ako pacienta sa od roku 2010 nezmenil a úroveň intelektových schopností nedosahuje pásmo mentálnej retardácie.

9. K žalobe sa písomne vyjadril žalovaný podaním z 27.02.2013. Námietky v žalobe považoval za neopodstatnené.

B)

10. Krajský súd v Žiline ako súd vecne a miestne príslušný preskúmal napadnuté rozhodnutie ako aj postup, ktorý predchádzal jeho vydaniu v medziach uvedených v žalobe. Vec prejednal bez nariadenia pojednávania za splnenia procesných podmienok § 250f ods. 1 a 2 O.s.p. v spojení s § 156 ods. 3 O.s.p. a § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. a verejne vyhlásil rozsudok dňa 25.03.2014. Zistil, že napadnuté rozhodnutie je nezákonné a preto ho podľa § 250j ods. 2 písm. a) O.s.p. zrušil z nasledujúcich dôvodov.

11. Krajský súd zrekapituloval závery obsiahnuté v lekárskom posudku žalovaného zo dňa 14.05.2013, pričom zdôraznil, že okrem psychologického vyšetrenia J. Y., PhD. - klinického psychológa, zo dňa 06.02.2013 iné konkrétne lekárske nálezy do lekárskeho posudku neboli zahrnuté.

Ďalej uviedol, že súčasťou správneho spisu je psychologický nález PhDr. R. V. z 09.01.2013, z ktorého vyplýva záver, že psychický stav v porovnaní s psychologickým vyšetrením v r. 2010 nezmenený.

12. Tiež krajský súd poukázal na správu zo psychologického vyšetrenia Súkromného centra špeciálno-pedagogického poradenstva Žilina zo dňa 21.01.2013, v ktorom sa okrem iného uvádza, že v porovnaní s výsledkami predchádzajúcich vyšetrení konštatuje sa plošné zníženie úrovne intelektových funkcií. Jedná sa o žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami - žiak s pervazívnou vývinovou poruchou a preto odporúčajú pokračovať vo vzdelávaní v základnej škole pre deti s autizmom, pokračovať v psychoterapii zameranej na zlepšenie orientácie v sociálnom prostredí a v čo najväčšej miere využívať služby osobného asistenta.

13. Obdobne pri lekárskom náleze z neurologického vyšetrenia MUDr. J. P., PhD. z 20.02.2013 krajský súd vyzdvihol, že po prekonanej chrípke s vysokými teplotami prechodne výrazná zmena v správaní - agresivita vo vlaku i v Tesco. Toho času správanie sa zlepšilo. Bol už jeden deň v škole v Žiline, v žiackej knižke má jedničky, správanie doma sa zlepšilo, začal sa venovať hudbe, v lete chodil plávať i na koníky do T. Kľačian. Do školy do Žiliny dochádza denne do autistickej triedy. Chodí sa i učiť hre na gitare v Živene, do školy i na hudbu musí dochádzať mestskou dopravou, čo veľmi netoleruje.

14. Ďalší lekársky posudok ústredia zo dňa 19.08.2013 už vychádzal z neurologického vyšetrenia MUDr. P. PhD. z 20.02.2013, nálezu z psychiatrickej ambulancie MUDr. X. z 18.01.2013, kontrolného psychologického vyšetrenia J. Y., PhD. zo 06.02.2013 a psychologického vyšetrenia Mgr. F. z 30.11.2012 a 10.01.2013.

Záver, že nie je odkázaný na osobnú asistenciu odôvodnil tým, že osobnou asistenciou sa nedosiahne jej účel stanovený v § 20 ods. 2 zákona č. 447/2008 Z. z.

15. Podľa zmluvy o výkone osobnej asistencie od 19.04.2013 osobný asistent žalobcu prepravuje na vzdelávanie, na voľno-časové aktivity aj na nákupy. Medzi jeho aktivity patrí denná dochádzka do školy v Žiline, kde sa vzdeláva 4 hodiny denne, navštevuje základnú umeleckú školu v odbore hra na gitaru, rád navštevuje prírodu a absolvuje výlety, ďalej chodí na plávanie do Žiliny a taktiež sa venuje nakupovaniu. Na tieto aktivity ho vozí osobný asistent, brat, matka. Navyše klinický psychológ J. Y., PhD. v kontrolnom psychologickom vyšetrení zo 06.02.2013 odporúča a navrhuje zabezpečenie integračných aktivít klienta a to aj špeciálnu pedagogickú starostlivosť s pravidelnou dochádzkou.

Rovnako lekárska správa MUDr. P. z 20.02.2013 opisuje jednotlivé aktivity žalobcu týkajúce sa integrácie žalobcu do okolitého sveta. Tieto jeho aktivity sú rozmanité a v rozličných oblastiach (vzdelávanie sa v základnej škole, hudba, šport, príroda, nakupovanie). Z uvedeného lekárskeho nálezu taktiež vyplýva, že agresívne správanie sa žalobcu (zhoršenie jeho stavu) na začiatku roka 2013 bolo spôsobné chorobou, avšak jeho správanie sa ku dňu vydania lekárskeho nálezu zlepšilo.

16. Zo zistených skutočností krajskému súdu nevyplýva, že by žalobca nebol schopný integrovať sa do širšieho okolia konkrétnymi aktivitami, práve naopak, v určitých oblastiach má intelekt vo vyššom priemere a tieto jeho oblasti uplatňovania sa v živote treba podporovať jeho integráciou do spoločnosti. Uvedené vyplýva i z odporúčania súkromného centra o využívaní služieb osobného asistenta v čo najväčšej miere a to za účelom zlepšenia orientácie žalobcu v sociálnom prostredí.

17. S prihliadnutím na uvedené skutočnosti krajský súd dospel k záveru, že námietky žalobcu uvedené v žalobe sú čiastočne dôvodné vo vzťahu k námietke, že osobná asistencia by plnila svoj účel uvedený v § 20 ods. 2 zák. č. 447/2008 Z. z.

Po oboznámení sa so všetkými lekáorskými správami, ktoré boli podkladom pre zistenie skutkového stavu a boli aktuálne v čase vydania druhostupňového lekárskeho posudku, súd zastáva právny názor, že by priznaním osobnej asistencie bude naplnený jej účel v zmysle § 20 ods. 2 cit. zákona, nakoľko bolo preukázané, že pre zlepšenie jeho zdravotného stavu je nevyhnutné integrovať ho s prostredím, neuzatvárať ho do domáceho prostredia, v ktorom by bol nútený prežívať v prípade, ak by mu bola priznaná forma opatrovania, keďže v zmysle § 39 ods. 2 cit. zákona účelom opatrovania je zabezpečiť každodenne pomoc fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím s cieľom zotrvať v prirodzenom domácom prostredí.

18. Záverom krajský súd zdôraznil, že i tá skutočnosť, že denne navštevuje základnú školu, do ktorej musí cestovať z mesta Turany do mesta Žilina, je tou skutočnosťou, ktorú je potrebné zohľadniť pri

rozhodovaní sa, či je u neho potrebný inštitút osobného asistenta alebo opatrovanie.

Podľa názoru súdu je pre rozvoj osobnosti žalobcu vhodnejší inštitút osobného asistenta, a nie opatrovanie v domácom prostredí aj vzhľadom na to, že žalobca má dostatočne rozvinuté viaceré aktivity, ktoré by mohol aj naďalej rozvíjať a realizovať prostredníctvom inštitútu osobného asistenta.

III.

Odvolanie žalovaného/stanoviská

A)

19. Vo včas podanom odvolaní zo dňa 15.04.2014 (č. l. 38) proti rozsudku krajského súdu žalovaný v úvode zrekapituloval celý pôvodný ako aj súčasný priebeh konania o žiadosti žalobcu o kúpu osobného motorového vozidla.

Avšak žalovaný napriek požiadavke zákonodarcu zakotvenej v ustanovení § 205 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. výslovne neuviedol žiadny zo zákonom uznaných dôvodov odvolania. Preto odvolací súd musel v zmysle § 41 ods. 2 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. vyhodnotiť podané odvolanie podľa jeho obsahu (najmä s prihliadnutím na jednotlivé odvolacie námietky) nasledovne.

20. Predovšetkým žalovaný s odkazom na obsah napadnutého rozsudku namietal, že v lekárskech posudkoch nebol žalobcovi navrhnutý peňažný príspevok na osobnú asistenciu z dôvodu nesplnenia kritéria jeho odkázanosti. Tiež zotrval na svojej argumentácii, že žalobca vzhľadom na charakter jeho ochorenia nie je odkázaný na osobnú asistenciu, ale je odkázaný na opatrovanie inou fyzickou osobou podľa § 49 ods. 12 zák. č. 448/2008 Z. z., lebo nie je schopný samostatne plánovať a rozhodovať o svojich aktivitách.

Navyše žalovaný zdôraznil, že u žalobcu nebola preukázaná schopnosť stanoviť si rozsah hodín osobnej asistencie, ktorý bude potrebovať v závislosti od jeho životného štýlu. Sám si vyhľadávať a vyberať osobného asistenta či osobných asistentov, komplexne ich informovať o činnostiach, ktoré budú vykonávať atď. V tejto súvislosti poukázal na rozsudok Okresného súdu Martin č. k. 20Ps/2/2010-44 z 25.01.2011 (právoplatný 01.04.2011) o vyslovení obmedzenej spôsobilosti na právne úkony, a v dôsledku uvedeného mu bola ustanovená opatrovníčka.

21. Ďalej žalovaný zdôraznil, že odôvodnenie rozsudku krajského súdu je neprijateľné. Účel osobnej asistencie podľa § 20 ods. 2 zák. č. 447/2008 Z. z. nie je podľa žalovaného vecou právneho názoru, ale je výsledkom odborného posúdenia, na ktoré nemá súd kompetenciu a príslušný senát nie je odborne spôsobilý zhodnotiť oblasť, ktorá spadá výlučne do lekárskej posudkovej činnosti.

Pre prípad, ak by rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť, žalovaný by v tomto videl precedens, ktorý by narušil právnu istotu všetkých osôb s porovnateľným zdravotným postihnutím, ktoré boli posúdené podľa jednotnej praxe. Navyše rozsudok krajského súdu podľa žalovaného popiera fakultatívnosť peňažného príspevku na osobnú asistenciu.

22. V súvislosti s uvedeným žalovaný poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10Sžso/8/2012 zo dňa 26.09.2012, ktorý sa v obdobnom prípade stotožnil so závermi prvostupňového súdu i správnych orgánov, že tak závažné postihnutie neumožňuje takú vysokú mieru angažovanosti, schopnosti plánovania, preberania zodpovednosti a nezávislosti pri rozhodovaní, aká sa predpokladá na to, aby bol naplnený účel osobnej asistencie v zmysle zák. č. 447/2008 Z. z.

23. Záverom žalobca navrhol zmeniť rozsudok krajského súdu tak, že žaloba sa zamietá a žalobcovi právo na náhradu trov konania nepriznáva.

24. Podaním z 24.04.2014 žalovaná doplnila svoje odvolanie tým, že poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Sžso/3/2012 z 30.01.2013, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Posúdenie úvahy správneho orgánu o splnení účelu, na ktorý sa poskytuje peňažný príspevok na osobnú asistenciu je preto vo výlučnej pôsobnosti správneho orgánu a súd do tejto voľnej úvahy zasahovať nemôže.“

B)

25. Z vyjadrenia žalobcu zo dňa 30.04.2014 (č. I. 42) vyplýva, že súhlasí s rozsudkom krajského súdu, že lekárske správy, ktoré boli podkladom pre zistenie skutkového stavu a boli aktuálne v čase vydania druhostupňového lekárskeho posudku potvrdzujú tú skutočnosť, že priznaním osobnej asistencie by bol naplnený jej účel, po nahliadnutí do lekárskeho posudku žalobca konštatoval, že lekár vyšetrenia založené v spise nevyhodnotil ako komplexný celok ale vybral útržkovité hodnotenia a to hlavne z vyšetrenia v súkromnom centre špeciálno-pedagogického poradenstva Žilina, ďalej poukazuje na vyšetrenie u PhDr. G. V., ktorá konštatuje, že stav pacienta sa od roku 2010 nezmenil, pri asistencii osoby žalobca dokáže nakupovať, zúčastňovať sa voľno-časových aktivít (vid' spev, hra na gitare, plávanie či výlety do prírody), pod dohľadom sa primerane obliecť, vziať si lieky, najesť sa, pripraviť si jedlo, nesúhlasí s názorom, že posúdenie sporu, či osobná asistencia by plnila svoj účel, nie je vecou právneho ale odborného posúdenia, vo vzťahu k rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky rozsudok sp. zn. 10Sžso/8/2012 zo dňa 26.09.2012 žalobca upozornil, že sa nejedná o osobu s rovnakým postihnutím, nakoľko ide v tomto prípade o závažnejší stupeň tohto ochorenia, nesúhlasí príspevok na opatrovanie. nakoľko pri poberaní takéhoto príspevku je možné školské zariadenie navštevovať len v obmedzenom počte hodín a tento príspevok je poskytovaný s cieľom zotrvať v prirodzenom domácom prostredí.

26. Súčasne žalobca navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdil a zaviazal žalovaného uhradiť náhradu trov konania vo výčíslennej sume 205,67 €. V prílohe k vyjadreniu priložil listinné dôkazy označené ako Psychologická správa - nález zo 17.04.2014 a Neurologické vyšetrenie zo dňa 18.03.2014.

IV.

Právne názory odvolacieho súdu

27. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 v spojení s § 246c ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (v texte rozsudku tiež „O.s.p.“). Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spoj. s ust. § 250ja ods. 1 O.s.p. odvolanie prípustné, vo veci v zmysle dôvodov uvedených v § 250ja ods. 2 O.s.p. nenariadil pojednávanie a po neverejnej porade senátu jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch) dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné, pretože odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu je vo výroku vecne správny a vydaný v súlade so zákonom, a preto ho po preskúmaní dôležitosti odvolacích dôvodov postupom uvedeným v § 219 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. potvrdil, a to čiastočne aj z iných dôvodov.

28. Na prvom mieste Najvyšší súd zdôrazňuje, že zákonodarca výkon správneho súdnictva (najmä čl. 46 a čl. 142 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky) založil iba na návrhovej slobode účastníka (žalobcu), t. j. zodpovednosti za obranu svojich práv (vigilantibus leges sunt scriptae) v medziach čl. 13 Dohovoru o ochrane základných práv a ľudských slobôd, vybrať si podľa Občianskeho súdneho poriadku z prostriedkov ochrany ten najvhodnejší proti rozhodnutiu či postupu orgánu verejnej správy. Preto správny súd nie je oprávnený do tejto procesnej slobody, t. j. dispozitívne rozhodnutie účastníka konania z úradnej povinnosti meniť alebo ho počas súdneho prieskumu presviedčať o nevhodnosti takto zvoleného prostriedku nápravy.

29. Rovnako Najvyšší súd zdôrazňuje, že predmetom odvolacieho súdneho konania je prieskum vecnej správnosti výroku rozsudku krajského súdu (§ 219 ods. 1 v spojení s § 205 O.s.p.) o zrušení napadnutého rozhodnutia, preto Najvyšší súd ako súd odvolací primárne v medziach odvolania (vid' § 212 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozsudok krajského súdu i súdne konanie, ktoré

mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania preskúmal zákonnosť napadnutého rozhodnutie žalovaného, najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými zrušujúcimi námietkami žalobcu (§ 250j ods. 2 O.s.p.), a v takto vymedzenom rozsahu či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia.

Ďalej zdôrazňuje, že podľa ustálenej súdnej judikatúry (najmä nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II ÚS 127/07-21, alebo rozhodnutia Najvyššieho súdu sp. zn. 6Sžo 84/2007, sp. zn. 6Sžo 98/2008, sp. zn. 1Sžo 33/2008, sp. zn. 2Sžo 5/2009 či sp. zn. 8Sžo 547/2009) nie je úlohou súdu pri výkone správneho súdnictva nahradzovať činnosť správnych orgánov, ale len preskúmať zákonnosť ich postupov a rozhodnutí, teda to, či oprávnené a príslušné správne orgány pri riešení konkrétnych otázok vymedzených žalobou rešpektovali príslušné hmotnoprávne a procesnoprávne predpisy. Preto odvolaciemu súdu neprislúcha ani takto vymedzený rámec prieskumu rozšíriť aj na iné rozhodnutia, hoci s prv menovaným sú tesne zviazané nielen dôsledkami ale aj účastníkmi.

30. V takto vymedzenom rámci prieskumu a po preverení riadnosti podmienok vykonávania súdneho prieskumu rozhodnutí správneho orgánu (tzn. najmä splnenia podmienok konania a okruhu účastníkov) Najvyšší súd celkom zdôrazňuje, že podstatou súdneho odvolania proti rozsudku krajského súdu ako aj žaloby, ktorou sa žalobca domáha preskúmania rozhodnutia žalovaného, je otázka správneho zistenia rozhodujúcich skutočností a dostatočného rámca podkladov pre naplnenie zásady materiálnej pravdy v ďalšom procese aplikácie hmotného práva.

Práve tento právny rámec aj vymedzuje potrebné medze skutkového zistenia.

31. Žalovaný svoje odvolanie oprel o viacero námietok. Najvyšší súd v súvislosti s uvedeným konštatuje, že pokiaľ dôjde k záveru, že už prvé procesné, resp. iné pochybenia krajského súdu pri kontrole zákonnosti napadnutého rozhodnutia a ich intenzita naplní zmeňovacie alebo zrušovacie dôvody uvedené zákonodarcom v ustanovení § 220 a § 221 O.s.p., potom preverovanie oprávnenosti ďalších námietok je v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva [najmä rozsudok Ruiz Torija v. Španielsko, resp. neskôr García Ruiz v. Španielsko (vo veci č. 30544/96 z 20.01.1999)] nehospodárne.

32. Z citovanej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva jasný právny názor, že správny súd nemusí dať detailné odpovede na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale iba na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového), ale aj odvolacieho (ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia), by malo postačovať na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces.

33. Vzhľadom na vyššie vyslovené názory a v súvislosti s hore položenou otázkou Najvyšší súd po vyhodnotení závažnosti odvolacích dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu s prihliadnutím na ust. § 219 ods. 2 v spoj. s § 246c ods. 1 O.s.p. konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov spolu so správnou citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku. Preto sa s ním stotožňuje v prevažujúcom rozsahu a aby nadbytočne neopakoval pre účastníkov známe fakty prejednáwanej veci spolu s právnymi závermi krajského súdu, Najvyšší súd sa v svojom odôvodnení následne obmedzí iba na rekapituláciu niektorých vybraných bodov odôvodnenia napadnutého rozsudku a doplnenia svojich odlišných, resp. doplňujúcich zistení a záverov zistených v odvolacom konaní (§ 219 ods. 2 v spoj. s § 246c ods. 1 O.s.p. umožňuje odvolaciemu súdu doplniť odôvodnenie prvostupňového súdu o ďalšie dôvody), najmä vo vzťahu k hore vymedzenej skutkovej otázke (viď hore uvedené potvrdenie aj z iných dôvodov).

34. Najvyšší súd v prejednáwanej veci zdôrazňuje vplyv základného cieľa sledovaného zákonodarcom pri úprave právnych vzťahov pri poskytovaní peňažných príspevkov na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia pre zisťovanie skutkového stavu žiadateľa, t. j. žalobcu v prejednáwanej veci.

Týmto cieľom je nepochybné maximalizácia podpory sociálneho začlenenia fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti, pričom zásadným kritériom tohto procesu je dôraz na zachovanie jej ľudskej dôstojnosti.

Podľa § 1 ods. 2 zák. č. 447/2008 Z. z. v znení relevantnom pre prejednávanú vec cieľom úpravy právnych vzťahov uvedených v odseku 1 je podpora sociálneho začlenenia fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti za jej aktívnej účasti pri zachovaní jej ľudskej dôstojnosti za podmienok a v oblastiach ustanovených týmto zákonom.

35. V prípade peňažného príspevku na osobnú asistenciu, ktorý je predmetom prieskumu v prejednáwanej veci, jeho účelom sú podporné činnosti smerujúce k sociálnemu začleneniu, k nezávislosti a možnosti sa rozhodovať ako aj ovplyvňovať vykonávanie rôznych aktivít.

Na uvedenom právnom základe sa potom pri zisťovaní skutkového stavu pre rozhodovanie, či tieto predpoklady aj požadovaná osobná asistencia je schopná splniť, je nutné sa zamerať, resp. objasniť, a to je mimoriadne dôležité najmä pre zamietavé rozhodnutie, ktoré relevantné skutočnosti viedli k záveru k nepriznaniu alebo k odňatiu už priznaného peňažného príspevku na osobnú asistenciu.

Podľa § 20 ods. 2 zák. č. 447/2008 Z. z. v citovanom znení účelom osobnej asistencie je aktivizácia, podpora sociálneho začlenenia fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím a podpora jej nezávislosti a možnosti rozhodovať sa a ovplyvňovať plnenie rodinných rolí, vykonávanie pracovných aktivít, vzdelávacích aktivít a voľnočasových aktivít.

36. Je ďalej nepochybné, že pre vyhodnotenie skutkových okolností pre rozhodnutie o peňažnom príspevku na kompenzáciu (t. j. aj v prejednáwanej veci pre odňatie peňažného príspevku na osobnú asistenciu) je v zmysle § 55 ods. 6 zák. č. 447/2008 Z. z. komplexný posudok, ktorý má svoje unikátne a jedinečné dôkazné postavenie. Avšak jeho vypracovanie v zmysle § 15 ods. 1 zák. č. 447/2008 Z. z., odôvodnenie z neho vyplývajúcich záverov (najmä písm. h/ citovaného zákona) nemôže byť samoučelné, ale musí sa riadiť nielen ustanovenia zák. č. 447/2008 Z. z. ale v súlade s ustanovením § 53 ods. 1 cit. zákona aj ustanoveniami Správneho poriadku.

Podľa § 15 ods. 1 zák. č. 447/2008 Z. z. v citovanom znení na základe lekárskeho posudku podľa § 11 ods. 11 a na základe posudkového záveru podľa § 13 ods. 9 príslušný orgán vypracúva komplexný posudok na účely kompenzácie, ktorý obsahuje

- a) mieru funkčnej poruchy,
- b) vyjadrenie, že ide o fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím,
- c) sociálne dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia vo všetkých oblastiach kompenzácie,
- d) návrh druhu peňažného príspevku na kompenzáciu,
- e) vyjadrenie, či fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím je odkázaná na sprievodcu,
- f) vyjadrenie, či fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím je odkázaná na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom alebo či má praktickú slepotu alebo úplnú slepotu oboch očí,
- g) termín opätovného posúdenia zdravotného stavu, ak ho určí posudkový lekár,
- h) odôvodnenie komplexného posudku.

Podľa § 3 ods. 7 Správneho poriadku ustanovenia o základných pravidlách konania uvedených v odsekoch 1 až 6 sa primerane použijú aj pri vydávaní osvedčení, posudkov, vyjadrení, odporúčaní a iných podobných opatrení.

37. Podstatou namietaných nedostatkov napadnutého rozhodnutia je nesprávne právne posúdenie veci správnym orgánom, ktoré ako zrušovací dôvod v zmysle § 250j ods. 2 písm. a) O.s.p. konštatoval krajský súd. Najmä poukázal na rozpor, ktorý vyplýva z rôznych lekárskeho správ a záznamov o vyšetrení žalobcu, a ktoré nekorešpondujú so závermi vyslovenými žalovaným v napadnutom rozhodnutí, bez toho, aby žalovaný v súlade s uvedeným ustanovením § 3 ods. 7 Správneho poriadku primerane aplikoval na vyhotovenie komplexného posudku zásadu materiálnej pravdy či súčinnosti s účastníkom konania tým spôsobom, aby jeho práva neutrpli.

Ide najmä o zistenie, že psychický stav v porovnaní s psychologickým vyšetrením v roku 2010 sa nezmenil (PhDr. R. V.), odporúčanie pokračovať vo vzdelávaní v základnej škole pre deti s autizmom zameranej na zlepšenie orientácie v sociálnom prostredí a v čo najväčšej miere využívať služby osobného asistenta (Súkromné centrum špeciálno-pedagogického poradenstva Žilina), či dobré výsledky

v škole v Žiline, záľuba v hre na gitaru, cez letné obdobie plávanie a jazda na koníkoch.

38. Legitímnym očakávaním riadnej aplikácie ustanovenia § 3 ods. 7 Správneho konania na konanie o odňatí peňažného príspevku na osobnú asistenciu je riadne odôvodnenie komplexného posudku, prečo žalobcovi nie je odporúčený peňažný príspevok na osobnú asistenciu. Napriek hore uvedenému spektru aktivít a aj hore citovanému priamemu odporúčeniu na osobnú asistenciu, v odôvodnení komplexného posudku sa vôbec nenachádza argumentácia, ktorá by zrozumiteľným spôsobom mohla presvedčiť, že argumenty špecializovaných lekárov sú chybné alebo irelevantné pre zachovanie osobnej asistencie.

Tiež neuniklo pozornosti Najvyššieho súdu, že zmena z osobnej asistencie (§ 20 až § 22) na opatrovanie (§ 39 až 40) so sebou prináša dôraz na zotrvanie opatrovanej osoby v prirodzenom domácom prostredí, čo vyvoláva pochybnosti o možnosti širšieho začlenenia žalobcu do sociálneho prostredia (viď hore spomenutý účel zákona - bod č. 33).

39. V súvislosti s následne citovanými odvolacími dôvodmi žalovaného, že:

„účel osobnej asistencie podľa § 20 ods. 2 zákona 447/2008 Z. z. nie je vecou právneho názoru, ale je výsledkom odborného posúdenia, na ktoré nemá súd kompetenciu a príslušný senát, nie je odborne spôsobilý zhodnotiť oblasť, ktorá spadá výlučne do lekárskej posudkovej činnosti.“, musí Najvyšší súd poukázať na účel správneho súdnictva, ktorý je zakotvený v Piatej časti Občianskeho súdneho poriadku. Práve za účelom riadneho a odborného prieskumu zákonnosti rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy boli vytvorené osobitné súdne senáty na Najvyššom súde, ktoré disponujú dostatočnou databázou odborných znalostí v celom spektre oblasti verejnej správy. Preto nie je na mieste, aby žalovaný spochybňoval výkon súdnej moci, na ktorý sú sudcovia v zmysle čl. 142 ods. 1 záver vety ústavy Slovenskej republiky oprávnení.

40. Obdobne nemohol Najvyšší súd prihliadnuť na odvolacie námietky, ktorých základom bol odkaz na niektoré vety vyňaté z rozsudkov Najvyššieho súdu sp. zn. 10Sžso/8/2012 zo dňa 26.09.2012, resp. 7Sžso/3/2012 zo dňa 30.01.2013.

Najvyšší súd súhlasí s uvedenými právnymi vetami iba potiaľ, pokiaľ nie je zistený skutkový stav v kolízii so zrušovacím ustanovením § 250j ods. 2 písm. c) v spojení s § 250i ods. 250i ods. 1 a 3 O.s.p. Nakoľko však Najvyšší súd v prejednávanej veci zistil, že hore uvedený skutkový stav (viď bod č. 36) nekorešponduje s právnym posúdením prejednávanej veci, t. j. tvrdeného nenaplnenia účelu osobnej asistencie, ktorý je stanovený v § 20 ods. 2 zák. č. 447/2008 Z. z., nemohol uvedené právne názory v citovaných rozsudkoch na prejednávanú vec aplikovať.

V.

41. Na základe zisteného skutkového stavu, uvedených právnych skutočností, po vyhodnotení námietok žalobcu a žalovaného ako aj s prihliadnutím na závery obsiahnuté vo vyššie uvedených rozhodnutiach (čl. 1 ods. 1 ústavy), najmä už v citovanom rozhodnutí sp. zn. 10Sžso/8/2012, resp. sp. zn. 7Sžso/3/2012, pri ktorých Najvyšší súd nezistil žiaden relevantný dôvod, aby na ich základe zmenil svoj právny názor (viď účinky sledované v § 250ja ods. 4 a contrario odsek 7 O.s.p. spolu s čl. 144 ods. 1 ústavy) s prihliadnutím na ústavný princíp právnej istoty (napríklad zásadná zmena právneho prostredia, zistenie odlišného skutkového stavu alebo prijatie protichodného zjednocovacieho stanoviska v zmysle záverov judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva v oblasti zjednocovania alebo zamedzovania vydávania protirečivých rozsudkov, najmä vec Zielinsky, Pradal a spol. v. Francúzska republika č. A-24846/94, 34165/96 až 34173/96, poprípade vec Borovská a Forrai v. Slovenská republika č. A-48554/10 z 25.11.2014), s osvojením si argumentácie krajského súdu postupom podľa § 219 ods. 2 O.s.p. s oznámením termínu vyhlásenia rozsudku postupom podľa § 156 ods. 1 a 3 O.s.p. rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku rozsudku.

43. O práve na náhradu trov odvolacieho súdneho konania rozhodol Najvyšší súd podľa § 224 ods. 1 v spojitosti s § 250k ods. 1 O.s.p., podľa ktorého úspešnému žalobcovi právo na náhradu trov odvolacieho konania vzniklo.

Výška priznaných náhrad trov konania sa skladá:

1. Z náhrady trov právneho zastúpenia, ktoré právny zástupca žalobcu listom z 30.04.2014 v zmysle vyhl. Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. vyčísľil a Najvyšší súd uznal:

1.1. Trovy právneho zastúpenia na odvolacom súde

1.1.1. podanie odvolania (14) 1 úkon práv. pomoci 61,87 €

1.1.1.1. prislúchajúca náhrada rež. paušálu 8,04 €

tzn. v celkovej sume: 69,91 €

Nakoľko úspešný žalobca bol zastúpený advokátom, je nutné podľa § 149 ods. 1 O.s.p. zaplatiť mu priznanú náhradu trov. Bližšie podrobnosti o spôsobe platby a účte právneho zástupcu sú obsiahnuté v liste zo dňa 30.04.2014, ktorý je súčasťou súdneho spisu.

42. Najvyšší súd v prejednávanej veci v súlade s ust. § 250ja ods. 3 O.s.p. rozhodol bez pojednávania, lebo nezistil, že by týmto postupom bol porušený verejný záujem (vo veci prebehlo na prvom stupni súdne pojednávanie, pričom účastníkom bola daná možnosť sa ho zúčastniť), nešlo o vec v zmysle § 250i ods. 2 O.s.p. (úprava sociálno-poistných vzťahov vychádza z verejnoprávných vzťahov), v konaní nebolo potrebné v súlade s ust. § 250i ods. 1 O.s.p. vykonať dokazovanie a z iných dôvodov nevznikla potreba pojednávania nariadiť.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok (§ 246c ods. 1 O.s.p.).